

Fylkesmannens rolle og innsigelsesmyndighet - jordvern

Jordvernkonferansen 21.01.20

Anne Aasmundsen

Seniorrådgiver, landbruk

Fylkesmannen i Vestfold og Telemark

04.02.2020

Føringer – Holdninger til jordvern

I Norge er kun

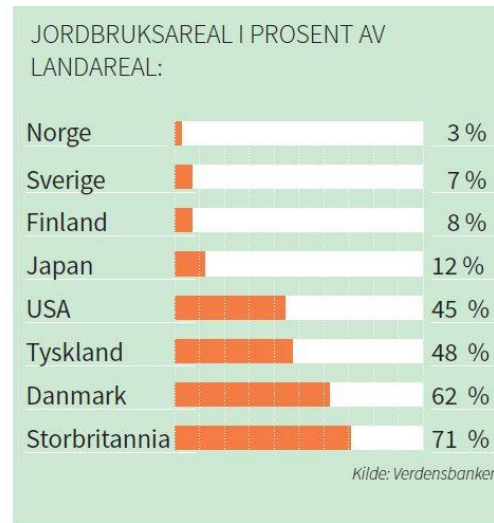
3%

av arealet jordbruksareal.
Bare 1/3 av dette er egnet
for produksjon av matkorn.
For OECD-landene er andelen
nær 40 prosent.

Stortinget har vedtatt at matproduksjonen i Norge skal økes med 20 prosent fram til 2030.

Verdens befolkning passerte 7 milliarder mennesker i 2011, og er i 2050 beregnet til å være 9 milliarder. FAO har beregnet at den globale matproduksjonen må økes med 70 prosent innen 2050 for å sikre verdens befolkning tilstrekkelig med mat.

En slik utvikling vil sette produksjonsarealene under press. Det gjelder både tilgjengelig areal, og kvaliteten på jordressursene.

I Norge er kun 3 prosent av landarealet jordbruksareal.
Det er lavere enn i andre land det er naturlig å sammenligne oss med.

Jordvern handler om å sikre at matjord ikke omdisponeres eller tas i bruk til andre formål

- dyrka jord (fulldyrka, overflatedyra og innmarksbeite)
- dyrkbar jord

Areal tall Vestfold

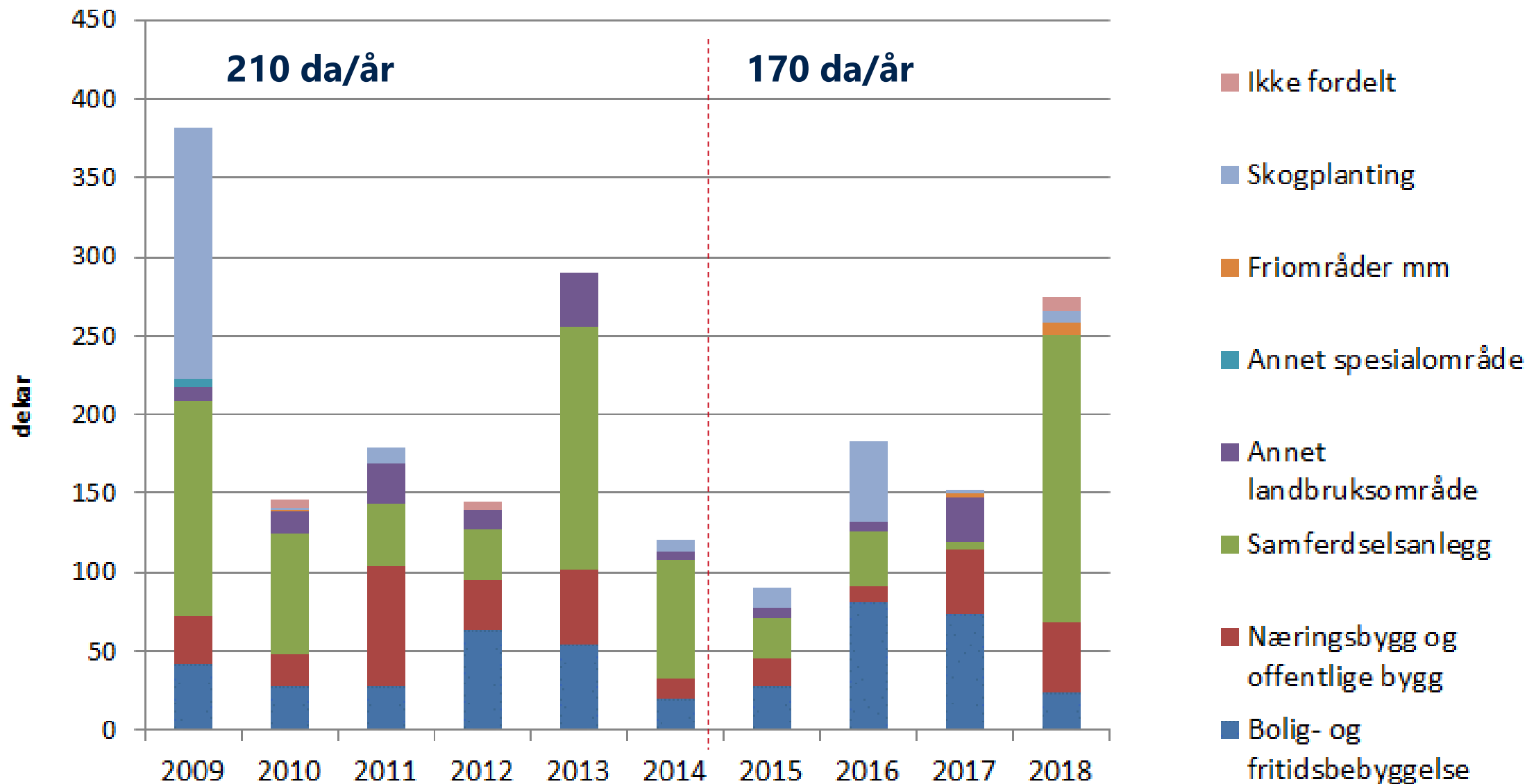

AREALRESSURSENE I VESTFOLD FYLKE:

Arealtype	dekar	%
Jordbruksareal:		
Fulldyrka	414 556	19,3
Overflatedyrka	1 175	0,1
Innmarksbeite	13 583	0,6
Produktiv skog	1 318 837	61,4
Bebyggelse/samferdsel	145 168	6,8
Annet markslag	245 087	11,4
Ikke kartlagt	507	0,0
Sum	2 138 913	100,0

Kilde: Arealressurskart (AR5), NIBIO

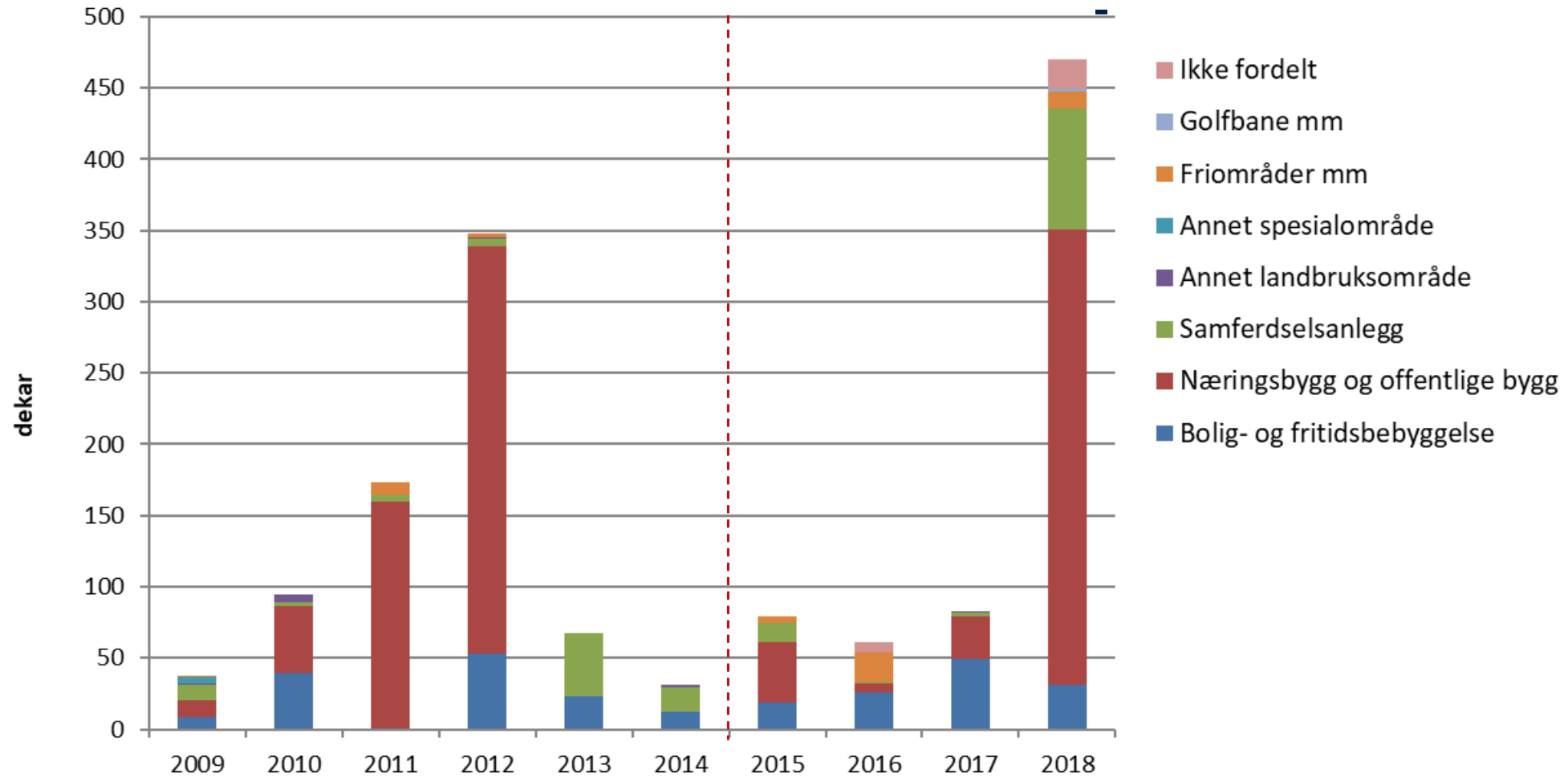
Omdisponering av dyrka jord i Vestfold 2009 - 2018

Kilde: SSB KOSTRA fra 2005, Fylkesmannen før 2005. (Omdisponering ved enkeltvedtak etter jordloven og regulering etter plan- bygningsloven.)

Omdisponering av dyrkbar jord i Vestfold 2009 2018

Kilde: SSB KOSTRA fra 2005, Fylkesmannen før 2005. (Omdisponering ved enkeltvedtak etter jordloven og regulering etter plan- bygningsloven.)

Fylkesmannens rolle i plan - tidlig og tydelig

- Kommuneplaner, kommunedelplaner og reguleringsplaner etter plan- og bygningsloven
- Dialog ved oppstart av planer - møter, dialog eller planforum

1 Innspill til varsel av planoppstart – etterspørre utredningstema eller konfliktområder av nasjonale hensyn

2 Uttale til offentlig ettersyn

- Ingen kommentar – kommunens ansvar
- Faglig råd – kommunens ansvar
- Innsigelse – prosess «stopper opp»

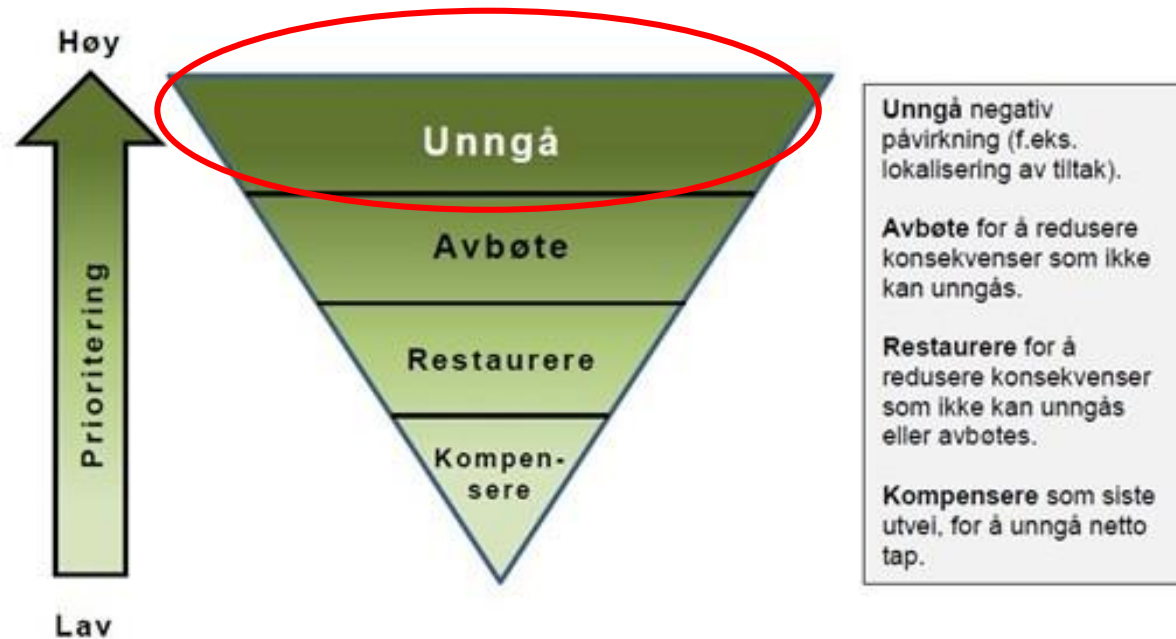
Regionale og statlige hensyn i plan skal være kjent så tidlig som mulig

Innsigelsesmyndighet og prosess

- Landbruksdirektøren har delegert myndighet til innsigelse på landbruksfeltet
- Plangruppe i miljøvernadv. hos Fylkesmannen i Vestfold og Telemark – ansvar for uttaler
- Alle statlige organer skal samordne sine innsigelser – Fylkesmannen samordner og/eller avskjærer
- Ved innsigelse:
 - Mekling – assisterende fylkesmann er mekler
 - Ansvarlige for innsigelsen/e møter til mekling med kommune, utbygger etc
- ➡ Alt 1: Mekling fører fram og innsigelsene kan trekkes – endelig vedtak av plan
- ➡ Alt 2: Mekling fører ikke fram – saken sendes videre til Kommunal- og moderniseringsdepartementet (KMD)
 - KMD m.fl – oversending av saken, befaring og møte
 - Endelig avgjørelse fra KMD

Vurderinger i plan - *unngå*

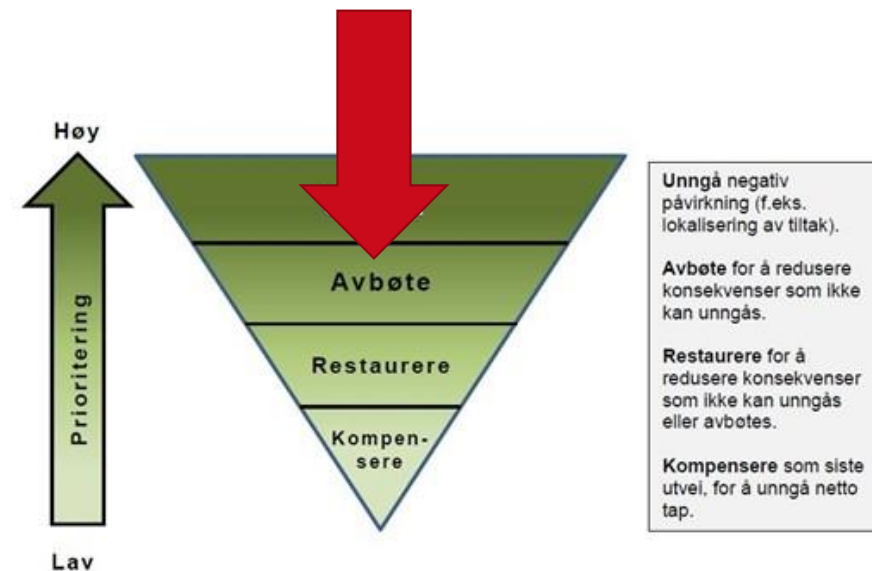

- Er tiltaket i tråd med kommuneplanens arealdel (evnt årgang)
- Det skal sees etter alternativ før dyrka og dyrkbar mark tas i bruk
- Alternative plasseringer, gjenbruk og fortetting må vurderes først
- De samfunnsmessige vurderingene av tiltaket må komme klart fram
- Det er arealklassifiseringen som er utgangspunktet og ikke «øyne som ser»
 - Jf. gjengroende og uskjøtta areal mister status
- Er aktuell dyrka mark del av større, sammenhengende jordbruksareal?
- Vil det skape utydelig utbyggingslinjer og legge press på jordbruksareal i det videre?
- Sikre at kommunal landbruksrådgiving er koblet inn i arbeidet
- Det må sees etter om utredninger og vurderingene gjort i planprosessen
 - Eks. hvor mye blir omdisponert? Kvalitet på jorda.

Ved omdisponering – *avbøte og restaurere*

- God arealutnyttelse og plassering ved omdisponering av dyrka mark
 - Eks. vei
- Bufferavstand til omgivelser jf. KP bestemmelser
- Dersom jord omdisponeres bør det lages plan for etterbruken - Matjordplan

Hva kan jeg gjøre?

Jordvettregler for Telemark

Er du utbygger, grunneier, planlegger, politiker eller «mannen i gata»?

Bli kjent med jordvettreglene for Telemark. De setter matjorda vår på dagsordenen – en begrenset ressurs vi må bevare for framtidens telemarkinger!

1. Ingen planlegging uten å ta hensyn til jorda
2. Meld fra hvor mye jord du må omdisponere
3. Vis respekt for ruskevær
4. Vær rustet for langsiktig planlegging, også i enkeltsaker
5. Lytt til erfarne fagfolk
6. Bruk jordsmonnskart og andre kartdata
7. Gå ikke alene – ta hensyn til terrenget og generasjoners arbeid med jorda
8. Vend i tide, det er ingen skam å snu i en sak
9. Spar på matjorda!

Fylkesmannen i
Telemark

www.jordvettregler.no

Kulturlandskap

- Kulturlandskapsbegrepet er tverrfaglig og sammensatt av (minst) tre fagområder: miljø, landbruk og kulturminne.
- Jordbruket er som regel en premissleverandør til disse landskapene, gjennom tradisjonell drift har det skapt naturmangfold og historiske landskap.
- For landbruket vil det i mange tilfeller være store interesser i disse landskapene. Vi finner ofte utstrakt beiteaktivitet, aktiv jordbruksdrift med historiefortellinger og driftsmetoder som er tilpasset terreng og klima gjennom generasjoner.
- Det vil variere hvilke og hvordan de nasjonale hensynene berøres fra område til område. En helhetlig vurdering ligger ofte til grunn ved vurdering i de enkelte tilfeller.
- De nasjonalt utpekte kulturlandskapene og de utvalgte kulturlandskapene representerer noen av disse, og vi finner dem avgrenset i Naturbase. I tillegg er det en rekke kulturlandskapsområder med rike kvaliteter i naturmangfold og kulturminner innenfor aktive og bevarte jordbruksområder. Det vil derfor være viktig å vurdere de nasjonale hensynene også innenfor disse områdene.

04.02.2020

